

FRANCESC ESTEVÉ

“Un acte històric.” “Feia anys que no es veia a València una cosa així.” Així definia Vicent Partal, des de Vilaweb, l’acte electoral que Esquerra Republicana va convocar al Palau de Congressos de València el 28 de febrer, amb intervencions, entre altres, de Toni Cuacarella, candidat per València, Joan Puigercós i Josep Lluís Carod-Rovira.

Com Partal, jo tampoc no vaig voler perdre-m’ho. I he de dir que, per l’ambient d’entusiasme que s’hi alenava i potser també perquè era la meua primera eixida de casa després de passar-me una quinzena al llit malalt, allò va ser com una injecció de vitalitat. Però, de fet, vaig tenir la sensació que els dos milers llargs de persones que, com jo, omplien a rebentar els corredors i s’asseien pertot, també acabaven d’eixir d’una altra malaltia que els havia tinguts fotuts i estamordits: el quadre víric del PP, una mutació virulenta del franquisme. “Un acte històric” fou, sens dubte, per als assistents, que van aplaudir fins que les mans els tragueren fum i que compartiren la sensació que si algú era la negació del PP i li plantava cara, aquest era Esquerra.

Ara bé, més enllà de catarsis i afirmacions col·lectives, la qüestió clau és: serà històric també en les conseqüències polítiques? O serà només una flamerada de reacció al linxament mediàtic de Carod-Rovira, ERC i el tripartit? I més encara: serà un acte decisiu per a una societat tan castigada en el camp del nacionalisme com la valenciana o l’“expansió” només serà anímica i no en resultats electorals i polítics tangibles? Era sols una eixida per a poder cridar “Ja n’hi ha prou” (que, per cert, fou la frase més repetida del míting)?

L’obvietat és que no ho sabrem fins a la nit del 14 de març. Ara, allò que sabem és que ha estat un petita sacsejada d’avís. El terratrèmol podria venir amb el recompte de vots tant al País Valencià com al Principat, i ací, amb l’epicentre a la circumscripció de Barcelona.

Un resultat significatiu d’Esquerra al País Valencià –fins i tot si no va més enllà de les quinze o les vint mil paperetes– trencaria el monopoli de l’únic “vot útil” del nacionalisme al País Valencià, sobretot si el Bloc Nacionalista Valencià, força indiscutida fins ara, davalla respecte al seu darrer resultat al Congrés espanyol (uns 58.500 vots el 2000).

Amb això, la cosa més important és que implantaria definitivament un partit polític parlamentari i ascendent, d’àmbit nacional de Països Catalans, que ja hauria d’actuar com a tal

“Un acte històric com aquest en un moment històric com aquest pot ser el principi d’un petit gran canvi. La primera espurna d’un foc nou o només la flamerada entusiasta d’una falla de sant Josep i sant Tornem-hi a l’endemà”

en la seua pràctica política normal. Perquè fins ara els nacionalistes de Països Catalans o no eren parlamentaris o no exercien de Països Catalans política-ment: a tot estirar en les proclames, “com a horitzó de futur” –sempre llunyà – o en el més innocu marc cultural.

I si una pujada d’ERPv es combina amb la gran empena que es preveu al Principat, i ERC aconseguia situar el seu president al País Valencià, Agustí Cerdà (cinquè per la circumscripció de Barcelona) com a diputat a Madrid, el terratrèmol podria ser dels grossos. El sentit de la “utilitat” i del “referent” del nacionalisme al nord i al sud del riu de la Sénia podria començar a capgirar-se de manera dràstica. Sobretot perquè o Carod o Puigercós previsiblement deixaran l’escó i, per tant, amb quatre electes per Barcelona, Cerdà tindria acta i “veu a Madrid” –i sobretot en tindria al País Valencià.

Llavors, ERC i tot el nacionalisme haurien de situar-se i enfrontar-se –però ara de debò– amb un altre dogma establert. Ja ho han fet, juntament amb una bona part de la ciutadania, contra el primer principi sacrosant de l’estat segons la clàssica definició de Weber, és a dir, el monopoli de l’administració de la violència: qui és qui pot negociar amb terroristes o qui pot fer guerres legítimament –sense declarar-les ni donar-ne explicacions–. Ara l’altre tabú seria el de la “unitat d’Espanya” i el “perill” dels Països Catalans. I passar per damunt de les comunitats autònomes, privilegi exclusiu de l’estat fins a la data, amb l’única excepció del nacionalisme basc.

L’agitació del fantasma de la ingerència pancatalanista, si no de l’“imperialisme català”, pot ser el centre de l’huracà mediàtic l’endemà mateix de les eleccions. De fet, això ja s’ha fet en algun dels punts en què, terrorisme a banda, el PP ha tret més rendiment: el Pla Hidrogràfic i la gestió de les grans infraestructures que ultrapassen l’àmbit autonòmic. Al País Valencià, hom podria assistir a la resurrecció del blaverisme actiu, quan tot just ha estat absorbit políticament pel PP, amb el concurs del BNV per captar els blavers dissidents i no integrats.

El nacionalisme moderat i autonomista de CiU i el del BNV poden perdre l’hegemonia indiscutida que tenien i passar a ser una opció més. Al Principat això és quasi segur i, al País Valencià, segons com vagen les coses. Però, a més, independentment dels vots aconseguits i ni que siguin majoritaris i els doblen, CiU i el BNV podrien perdre en una bona

horitzó polític de present?

temporada l'hegemonia del discurs nacionalista –autonomista i de centre– en benefici de l'independentisme i els Països Catalans.

CiU s'ha deixat pel camí uns dels factors de cohesió més grans: ser el partit del govern durant més de dues dècades. Ara, un segon suport a un Govern espanyol del PP podria resultar-li una salvació a curt termini i un remei letal en un termini mitjà. Impedir un Govern de concentració de centre-esquerra, també. No pintar res, més encara. El BNV no té, segons les enquestes, cap opció a diputat i sí bastants números per a baixar en sufragis i cremar el seu candidat, Enric Morera, que és alhora el president del partit, eixit d'un congrés recent on guanyà pels pèls.

La gran incògnita és, doncs, si Esquerra sabrà capitalitzar la centralitat de la campanya que li ha atorgat el PP i sabrà transformar la demonització en oxigen democràtic, i les expectatives, en canvi real i en motor de canvi del seu entorn, al Principat i al País Valencià. En el míting del Palau de Congressos vaig sentir un bon grapat de persones que s'expressaven en espanyol o que no eren dels habituals en els actes

nacionalistes –no diguem ja independentistes–. Eren, segurament, gent embafada de les misèries miserables del PP, que cridaven "País Valencià serà republicà" com uns bojos i que cridaven també –però no tan bojament– "Països Catalans" i "independència". Està per veure si el nacionalisme cívic que vol representar Esquerra serà capaç de captar primer i, en tot cas, de fer fidel després aquest electorat. Si ho aconsegueixen en una primera instància, les eleccions europees són una bona perspectiva: a més dels Països Catalans, ERC podria recollir el vot dels aires nous i del descontentament arreu de l'estat. I CiU, el BNV i el PSM haurien de definir-se, per oposició al competidor, en termes autonòmics o de Països Catalans.

El projecte fusterià pot tornar al centre de la discussió política, quan en el viratge de la UPV cap al BNV més l'ha volgut arraconar en benefici del marc de la "nació valenciana", del pacte amb les restes d'Unió Valenciana i d'un lloc d'ombra al concorregut centre polític. Aquest projecte nacional, CiU fa anys i panys que el va abandonar, si és que l'havia abraçat mai més enllà de les referències culturals i lingüístiques.

Però el projecte de Països Catalans ara implica quelcom més que l'adscripció a una nació, una llengua i una cultura, i

Joan Puigcercós, Josep-Lluís Carod-Rovira i Toni Cucarella ocupen la primera filera d'un Palau de Congressos de València ple a vessar en l'acte electoral del passat 28 de febrer.

el nacionalisme "cívic" hauria de saber conjuminar-ho, explicar-ho i aplicar-ho. Explicar i fer entendre l'espoli fiscal de l'estat als Països Catalans i l'avanç que seria una euro-regió o arc mediterrani quan les subvencions de la Unió Europea es retallaran amb l'allau de la incorporació de països de l'Est i encara ens tocarà ser "més solidaris" amb Espanya. O les infraestructures de comunicació cap a Europa i no cap al centre peninsular. I una altra concepció més democràtica i digna de la societat i la política, en compte de tornar a l'Espanya del 1898 i a la Restauració borbònica –a la primera Restauració sense haver eixit de la segona.

Un acte històric com aquest en un moment històric com aquest pot ser el principi d'un petit gran canvi. La primera espurna d'un foc nou o només la flamerada entusiasta d'una falla de sant Josep i sant Tornem-hi a l'endemà. Per un moment almenys, la flamerada fou una festa i els Països Catalans van semblar una opció actualíssima i un projecte amb present i amb futur. Si hi ha caliu i llenya a cremar, qui viurà ho veurà.

Francesc Esteve és assessor lingüístic